

JELENTÉS A GYŰJTEMÉNYOSZTÁLY 1936. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

Írta: V i g h G y u l a d r.

L i f f a A u r é l d r. intézeti igazgató 1935 nyarán történt nyugdíjbavonulásával az intézet gyűjteménye vezető nélkül maradt. L ó c z y igazgató úr ömértósága 1935 őszén engem bízott meg a gyűjteményosztály vezetésével, illetőleg a múzeum kezelésével. Addigi munkörükben való meghagyásuk mellett segítségül beosztotta S z ö r é n y i E. d r. és M o t t l M. d r. ADOB alkalmazottakat, kik közül M o t t l d r. a gerinces gyűjteményt kezelte önállóan, S z ö r é n y i d r. pedig a gyűjtemény többi részének kezelésében segédkezett. H á b e r l V i k t o r preparátor a gerinces leletek konzerválása, preparálása, D ö m ö k T. okl. rajztanár, intézeti rajzoló pedig a múzeumhoz szükséges fényképfelvételek elkészítése végett osztatott a múzeumhoz. Az összetorlódott munka elvégzéséhez időlegesen beosztotta igazgató úr ömértósága S z e n t i v á n y i F. d r.-t és N o s z k y J. d r.-t is.

Mivel a kommunizmus után elkezdett múzeumrendezés az erősen megcsökkent számú geológusok egyéb irányú szakelfoglaltsága miatt 1935-ig sem fejeződött be, az alapleltárak egy része pedig a kommunizmus és az azt követő években elkallódott, a múzeumi anyagról — a gerinces gyűjtemény egy részét kivéve — áttekintést nyújtó és az anyag kezelését megkönnyítő összeírás vagy jegyzék nem állott rendelkezésre, első feladatunk az új fiókkataszter elkészítése volt. Örömmel állapíthatom meg, hogy a beosztottak egyéb irányú nagy elfoglaltsága mellett fennmaradó kevés idő ellenére is sikerült a múzeumi fiókgyűjtemény átnézetes fiókkataszterét még a nyár előtt elkészíteni és ennek alapján a nyári felvételek előtt megkezdhettük annak végleges átrendezését is. Teljesen elkészültünk a Velencei és Lajtahegység, valamint részben a Reteyzát anyagának rendezésével.

Ez évben bevégeztük a récents oszteológiai anyag és a külföldi összehasonlító anyag leltározását, teljesen új leltári jegyzéket készítettünk az ősemberi leletekről s a paleolitikokról egészen átrendezvén a gyűjteményt. Oszteológiai gyűjteményünk állománya 426 darab, a külföldi összehasonlító csontgyűjteményé 3115 darab. A paleolit gyűjtemény állománya az 1936. év végén 1906 darab.

Folytattuk a belföldi gerinces anyag leltározását is s állományunk az év végén 11.556 darab volt.

Rendbehoztuk és konzerváltuk s a lehetőség szerint el is helyeztük az évek hosszú sora óta a padlásra elraktározott nagy emlősmaradványokat. Szemléltető gyűjteményünk az Igric barlangból származó pleisztocénkori (mousterien) farkas (*Canis lupus* L. fon.) sikerült fölállítással csontvázával gyarapodott.

Megkezdtük a gerinctelen anyag leltári jegyzékbe foglalását is, folytatásának azonban igen sok és nagy akadálya van, elsősorban személyzet hiánya és a múzeum téli fűtetlensége.

Megindítottuk a tervbevett originális gyűjtemény felállításának előmunkálatait, a kiadványsorozatokban közölt originálisok összeírásával. Noszky J. a paleo- és mezozoós, Szörényi E. pedig a terciér-agyag összeírását végezte.

Gerinces gyűjteményünk 1936-ban ajándékozás és gyűjtés útján 17 darab ősgerinces maradvánnyal és 18 darab récents csonttal, gerinctelen gyűjteményünk pedig kb. 695 darab ősmaradvánnyal gyarapodott.

Legérdekesebb ezek között azok a maradványok, amelyek a gödöllői vasúti bevágás szélesítési munkálatai alkalmával kerültek napfényre és amelyeket Nagy István MÁV műszaki tanácsos az Intézetnek ajándékozott. E leletnek különös jelentősége az, hogy Mottl M. vizsgálatai szerint az itteni eddig felsőpannóniaiinak vett rétegeket a bevágásból származó *Felis* sp., *Mastodon longirostris*, *Kaup*, *arvenensis* eröis. Job., *Rhinoceros megarhinus*, De Crist., *Hypparion crassum* Gew. és *Sus* alapján a levantei emeletbe kell helyezni. E felfogást Zalaányi Béla dr. ostracoda meghatározásai is alátámasztják.

Igen értékes és nagy anyag birtokába jutottunk Harmath István ny. bányaiigazgató úr ajándéka révén a Nagybátony—Ujlaki téglagyár telepén föltárt középsőoligocén kisceli agyagból, ahonnan Harmath igazgató éveken át tartó ernyedetlen gyűjtése révén az ország egyik leggazdagabb gerinctelen faunája került elő. Elég csak az új fajokat adó és a *sepiá*-k filogenetikáját új megvilágításba helyező

óriási *sepia* anyagra és az ország területéről eddig első ízben gyűjtött *Scalpellumokra* rámutatnom, amely leírt leletek (Szörényi—Wagner—Szörényi) a külföld figyelmét is magukra vonták.

Külföldi gerinctelen összehasonlító gyűjteményünk Bakalov szófiai egyetemi tanár ajándékából, illetve magyar irodalomért adott csere útján a bulgáriai *Gebedje* és *Aladun* lelőhelyek középsőecén lute-tien emeletéből származó echinusokkal szaporodott 16 tételben 30 darabbal.

Régi anyagunkból Bethlen Gábor gróf doktori értekezésében feldolgozásra került a telegdi Roth Károly egyetemi tanár, min. tanácsos által a Rézhegységből gyűjtött szármácai fosszília anyaga.

Gyűjteményünk ez évben is igen nagy látogatottságnak örvendett. Annak ellenére, hogy az épület renoválása miatt a múzeumot augusztus 12-én be kellett zárni, az addigi 7 hónap alatt 2118 látogatója volt. És pedig három egyetem 68, tizenhét iskola 1140, három turista- és sportkör 101 taggal, rendes nyitáskori látogató 784, külföldi szakember, köztük sok jeles egyetemi tanár a világ minden tájáról (Hawaii-sziget, Mandzsúria, Amerika, stb.) 25.

